

Kvas pokrytectva

written by Drahoslav Vajda | 1. septembra 2024

História Karnevalu v Benátkach, ktorý je známy po celom svete, siaha až do stredoveku. Už v tých skorých časoch ľudia zúčastňujúci sa na karnevaloch nosievali masky. Nosenie masiek však nebolo len súčasťou zábavy, ale slúžilo aj na skrytie ich identity, aby sa muži aj ženy mohli zapájať do zakázaných hier. Relevantnosť tohto historického odkazu sa stane zrejmom v priebehu tohto zamyslenia.

A v tom, keď sa boli zišli desaťtisíce zástupu, takže šliapali jedni po druhých, začal hovoriť svojim učeníkom: Najprv sa vystríhajte kvasu farizejov, ktorý je pokrytectvo. Ale nieto ničoho ukrytého, čo by nemalo byť odkryté, ani tajného, čo by sa nemalo zvedieť. A preto všetko, čo ste povedali vo tme, bude sa čuť na svetle; a čo ste v komorách šeptali do ucha, bude sa hlásať na domoch.

Lukáš 12:1-3

Nebolo to prvýkrát, čo Ježiš hovoril o kvase farizejov, no pri predchádzajúcej príležitosti to bolo v inom kontexte. Tam Ježiš pripodobňoval učenie týchto náboženských vodcov ku kvasu, kým tu sa odkazoval na ich správanie (Matúš 16:6, 11-12). „*Vystríhajte sa kvasu farizejov*“, povedal Ježiš, „*čo je pokrytectvo.*“ Čo ale je ten pokrytec? Pokrytec je doslova niekto, kto nosí masku. Pôvod výrazu treba hľadať v gréckom divadle, kde herci na svojich tvárach nosili masky, aby vedeli stvárniť určitú postavu v hre. Maska predstavovala postavu, ktorú herec stvárňoval, zatiaľ čo skutočná osoba bola za maskou skrytá. Odtiaľ pochádza pojem pokrytectvo.

Prečo však Ježiš považoval farizejov za pokrytcov? Hnutie farizejov pravdepodobne vzniklo v piatom storočí pred Kristom. Vo všeobecnosti zo strany Židov to vtedy bola doba veľkej náboženskej laxnosti, teda chladu; previnili sa tým, že vážne zanedbávali Pána a jeho zákony. Títo prví, počiatoční farizeji boli ich správaním hlboko znepokojení a odhodlaní povzbudzovať ľudí, aby sa navrátili k Pánovi a jeho prikázaniam. Boli to úprimní a zbožní muži, ktorí chceli, aby bol Boh medzi jeho vyvoleným ľudom – Židmi – ctený a vážený. No ako roky plynuli, veci sa začali meniť a farizeji, ktorí mali na začiatku také dobré a zbožné úmysly, sa stali pokrytcami. Pokračovali vo vyučovaní ľudí, a dokonca šli nad rámec toho, čo bolo napísané vo Svätom písme, no už ich nemotivovala láska k Bohu a jeho slovu. Chceli, aby ich ľudia obdivovali a ctili si pre ich domnelú svätosť a spravodlivosť, no v skutočnosti pravú tvár skrývali za maskou. Učili jednu vec, no sami sa v tej veci správali inak; dávali ľuďom namáhavé, ťažké náboženské úlohy, no sami ich neplnili.

Ak sa nad tým zamyslíte, učeníkom hrozilo reálne nebezpečenstvo, pretože boli blízkymi spoločníkmi Pána Ježiša Krista, a tým neustále v centre pozornosti. Ježiš bol, čo sa týka svätosti a spravodlivosti, dokonalý a oni boli povolani nasledovať jeho príklad tým, že budú žiť príkladným životom. Okrem toho im bola daná moc a právo konať zázraky, vyháňať démonov a kázať pred stovkami ľudí. Nevyhnutne ich veľa ľudí obdivovalo a rešpektovalo. Ako ľahko sa mohli dostať do pokušenia radšej sa pretvarovať, než konať z čistých a úprimných úmyslov! Ako ľahko mohli byť v pokušení zaujímať sa viac o dojem, ktorý by mohli na druhých zanechať, než o to, aby sa páčili Bohu!

No ale prečo Ježiš pripodobnil pokrytectvo farizejov ku kvasu? Nuž v tých časoch, keď si každý piekol chlieb vo svojom vlastnom dome, bola funkcia kvasu veľmi známa. Dve vlastnosti kvasu sú tu

zvlášť dôležité: *Po prvé*, ide o skutočnosť, že droždie, teda kvas sa šíri celým cestom, hoci tento proces je ľudským okom neviditeľný. *Po druhé*, droždie spôsobuje, že cesto zmení tvar a narastie. Zamyslime sa teraz nad tým, ako sa tieto vlastnosti kvasu – teda postupné neviditeľné rozrastanie nasledované rozpínavosťou – vzťahujú na hriech pokrytectva. Presne tak ako kvas pracuje v ceste potichu a postupne, a zároveň je tento proces pre človeka navonok neviditeľný, tak je to aj s pokrytectvom. Samozrejme, nikto z nás nedokáže vidieť do srdca iného človeka, takže keď je niekto neúprimný, nie je to hneď zrejmé. Vskutku, šikovných hercov je naozaj veľa a takíto ľudia dokážu iných ľudí klamať dlho. No čo sa stane potom? Znovu si spomeňme na cesto. Po istom čase prítomnosť droždia začne ovplyvňovať cesto a hrudka cesta začne narastať a zväčšovať sa, až kým nedosiahne trojnásobok svojej pôvodnej veľkosti! Podobne, keď táto tendencia vyzerá navonok sväto a spravodlivo raz začne narastať, človek sa postupne nadúva pýchou. Toto bol smutný stav, do ktorého sa dostala väčšina farizejov v časoch, keď Ježiš prišiel na túto zem. Podarilo sa im oklamať ľudí tak, aby si mysleli, že sú svätí a spravodliví, no ich pýcha sa stávala čoraz viac očividnou. „*Nebudte ako oni,*“ hovoril Ježiš. Musíte si všímať prvé známky snahy skrývať sa za masku neúprimnosti, skôr než sa kvas rozšíri a vy sa zmeníte na hrdého pokrytca.

No neboli to len učeníci, ktorí sa museli chrániť pred kvasom pokrytectva. To, čo Ježiš učil dvanástich učeníkov, počúval aj dav okolostojacich ľudí. Dnes pokrytectvo tiež nie je ničím, čo sa týka len popredných ľudí spoločnosti; nebezpečenstvo hrozí rovnako nám všetkým a najmä tým, ktorí majú tendencie, sklony k náboženstvu. Ako sme čítali, pokrytectvo môže začať veľmi nenápadne. Možno sa začalo tým, že človek sa chcel páčiť Bohu a žiť spravodlivý život. Keď sa ľudia úprimne a pokorne snažia robiť to, čo je správne a zároveň sa vyhýbať tomu, čo je zlé, môžu spozorovať, že iní ľudia ich začnú obdivovať a chváliť. V ľudskej povahe je niečo, čo z nás robí ľudí túžiacich po ocenení a chvále. Pokušením teda nie je staranie sa o to, aby sme sa páčili Bohu, ale skôr to, aby sme sa neživilí obdivom iných ľudí. Vidíme, aký zlý postup, priebeh to má? Kým spočiatku bolo správanie človeka odrazom toho, čo mal na srdci, teraz už prvoradou starosťou nie je páčiť sa Bohu, ale získať si úctu a rešpekt iných ľudí. No Pán vie, čo sa ukrýva v srdci každého človeka a jedného dňa strhne masky a odhalí skutočný charakter každého.

Drahí priatelia, aj vy nosíte masku? Máte povest dobrého a spravodlivého človeka, pričom vo svojom srdci viete, že nekonáte skutky z lásky k Bohu, ale z lásky k sebe? Nuž, ak je to tak, varujem vás, že v deň súdu budete odhalení, pretože Boh vidí, čo je vo vašom srdci. Osudom pokrytcov bude večné nešťastie, takže je veľmi dôležité rozpoznať skutočný stav, v akom sa nachádzate, a svoj hriech pred Pánom oľutovať. Odpustené môže byť dokonca aj vaše pokrytectvo, ak budete činiť pokánie naozaj z celého srdca. Ako je možné, že aj farizejovi bude odpustené? Preto, že Ježiš niesol trest na kríži aj za tých pokrytcov, ktorí činia pokánie a obrátia sa k nemu s prosbou o záchranu.